

Nacionalna kontakt tačka

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je nacionalna kontakt tačka za Program LIFE u Crnoj Gori čiji je zadatak pružanje informacija potencijalnim aplikantima s ciljem uspješne prijave na Program LIFE.

Kako vam možemo pomoći ?

- Organizujemo info dane i radionice za potencijalne kandidate
- Pružamo informacije o Programu LIFE, uslovima konkurisanja i mogućnosti prijave
- Savjetujemo o prikladnosti projektnih ideja za prijavu na Program LIFE
- Konsultacije u toku razrade projektnog predloga

Kontaktirajte nas na:

life@mers.gov.me

Više informacija o Programu LIFE

Internet stranica Programa LIFE

ec.europa.eu/environment/life/

Upoznajte se s LIFE projektima

ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm

Pronađite partnera za LIFE projekat

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/how-to-participate/partner-search?isExactMatch=true&frameworkProgramme=43252405&type=ORGANISATION,PERSON&order=DESC&pageNumber=1&pageSize=50&sortBy=lastModified>

Internet stranica LIFE program Crna Gora

www.gov.me/mers/life-program

Pročitajte Uredbu br. 1293/2013 o uspostavljanju Programa LIFE

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32021R0783>

Pročitajte Višegodišnji program rada za Program LIFE 2025–2027.

<https://circabc.europa.eu/ui/group/73d306c9-1ee6-4e70-81f0-56fecf4cd18c/library/ce976713-0506-4fd0-b19a-6f4dc6c23fe6>

Ministarstvo ekologije,
održivog razvoja
i razvoja sjevera

Program LIFE 2021 – 2027.

Program LIFE je finansijski instrument Evropske unije namijenjen finansiranju projektnih aktivnosti na području zaštite životne sredine i klime.

Cilj je osigurati razvoj i sprovođenje Inovativnih odgovora na izazove povezane s životnom sredinom I klimatskim promjenama.

Program LIFE je pokrenut 1992. godine i jedan je od predvodnika finansiranja EU u oblasti životne sredine i klime. Program LIFE 2021 – 2027 je jedini program EU koji je u potpunosti posvećen ekološkim, klimatskim i energetskim ciljevima. Program sadrži dva glavna polja djelovanja, životnu sredinu i klimatsku akciju, i četiri podprograma:

- **Priroda i biodiverzitet;**
- **Cirkularna ekonomija i kvalitet života;**
- **Mitigacija i adaptacija na klimatske promjene;**
- **Tranzicija ka čistoj energiji.**

Evropska komisija je 24. aprila 2025. objavila poziv za predloge projekata u sklopu LIFE za 2025. godinu kojim je opredijeljen 600 miliona eura za finansiranje akcija u oblasti životne sredine klime. U skladu s Uredbom, Program LIFE može pružiti različite vrste bespovratnih sredstava za sljedeće vrste projekata:

- **Projekti standardnih djelovanja** (Standard Action Projects, SAP), finansira se do 70% sredstava iz LIFE budžeta;
- **Strateški projekti za prirodu** (Strategic Nature Projects, SNAP), finansira se do 60% iz LIFE programa;
- **Strateški integritani projekti** (Strategic Integrated Projects, SIP), finansira se do 60% iz LIFE programa;
- **Projekti tehničke pomoći** (Technical Assistance Projects) finansira se do 60% iz LIFE programa;
- **Djelovanja koordinacije i podrške** (Coordination and Support Actions, CSA), do 90% iz LIFE programa.

Koje se vrste aktivnosti sprovode u LIFE projektima?

Inovativne tehnike, metode i pristupi – rješenja koja su nova u poređenju s najnovijim dostignućima na nivou država članica i sektora, a koja se sprovode na operativnom nivou i pod uslovima koji omogućavaju postizanje uticaja navedenih u Uredbi. Projekti najbolje prakse – projekti koji primjenjuju odgovarajuće, finansijski djelotvorne i vrhunske tehnike, metode i pristupe (na državnom i sektorskom nivou), a koji se sprovode na operativnom nivou i pod uslovima koji su navedeni u Uredbi o uspostavljanju LIFE projekata.

Kako izgleda proces prijave?

Proces prijave na LIFE program počinje identifikacijom projektne ideje koja mora biti u skladu sa prioritetima LIFE poziva za konkretnu godinu. Nakon toga slijedi formiranje partnerstva, ukoliko se ne aplicira samostalno, pri čemu je moguće uključiti organizacije iz EU zemalja, kao i drugih korisnica programa. Pisanje projektne prijave podrazumijeva popunjavanje standardizovanog EU obrasca koji uključuje opis ciljeva, aktivnosti, budžeta, vremenskog okvira i očekivanih rezultata. Prijava se podnosi elektronski, putem portala Funding & Tenders. Ukoliko projekat bude pozitivno ocijenjen, ulazi se u fazu evaluacije i ugovaranja, nakon čega se potpisuje ugovor o grantu i kreće realizacija projekta.

Raspodjela sredstava

Vrijednost LIFE projekata zavisi od vrste projekta koji se prijavljuje te vremenskom periodu potrebnom za izvršavanje zadanih aktivnosti, a u prosjeku je to oko 2-4 milijuna eura po projektu. Za standardne projekte djelovanja po novoj Uredbi dostupna sredstva po projektu za određeni potprogram su sljedeća:
„Priroda i biodiverzitet“: 2-13 miliona €;
„Cirkularna ekonomija i kvalitet života“: 2-10 miliona €;
„Ublažavanje klimatskih promjena i prilagođavanje tim promjenama“: 1-5 miliona €.

Široko gledano, 85% LIFE programa koristi se za sufinansiranje projekata, dok se 15% koristi za pokrivanje usluga javnih nabavki. Kada je riječ o sufinansiranju projekata, LIFE primjenjuje pristup „odozdo nagore“ (bottom-up): svaka organizacija može podnijeti predlog koji najbolje odgovara lokalnim potrebama i koji je u skladu sa pozivima za dostavljanje predloga i povezanim prioritetima. Dodjela bespovratnih sredstava vrši se kroz konkurentski proces, zasnovan na kvalitetu predloga. Tokom faze evaluacije, procjenjivači uzimaju u obzir više kriterijuma, uključujući relevantnost, kvalitet, uticaj i odnos vrijednosti i cijene predloženog projekta.

Ko može prijaviti LIFE projekat?

Predloge podnose različite vrste organizacija: od javnih institucija, preko privatnih preduzeća, do neprofitnih organizacija (npr. nevladinih organizacija i organizacija civilnog društva).

Otvaranje poziva

Evropska komisija jedanput godišnje raspisuje javni poziv za projektne predloge, uglavnom u aprilu tekuće godine.

Ko upravlja Programom LIFE?

Programom LIFE upravlja Evropska komisija. Komisija je delegirala sprovođenje brojnih komponenti LIFE programa Evropskoj izvršnoj agenciji za klimatske promjene, infrastrukturu i životnu sredinu (CINEA).